

Záznam z 12. jednání pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k transparentnosti státní správy

konané v pátek dne 6. dubna 2018 9:00 - 11:00 hod.
v budově Úřadu vlády (Strakova akademie), místnost č. 179

Přítomní členové:

Mgr. et Mgr. Michal Švec, předseda, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Mgr. et Mgr. Tomáš Jirovec, Ministerstvo vnitra
Ing. Kateřina Vojtová, MPA, Ministerstvo vnitra
prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc., VŠE

Omluvení členové:

Mgr. Tomáš Kroupa, Ministerstvo vnitra
Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch, Ministerstvo zdravotnictví
Mgr. Jiří Károly, Ministerstvo práce a sociálních věcí
Mgr. Ivana Dufková, Transparency International
JUDr. Vít Samek, ČMKOS
Ing. Mgr. Oldřich Kužílek, Otevřená společnost
Mgr. Daniel Holý, Oživení

Náhradníci:

Ing. Lukáš Slavík, Ministerstvo vnitra

Přítomní hosté:

Mgr. Bc. Dalibor Fadrný, vedoucí Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Ing. František Kučera, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Ing. Iveta Korbelová, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Mgr. et Mgr. Lenka Habrnálová, Ministerstvo spravedlnosti

Průběh jednání:

1. Zahájení jednání

Dalibor Fadrný v 9:10 h zahájil jednání a přivítal přítomné účastníky, kteří se dostavili na 12. jednání pracovní komise k transparentnosti státní správy (dále jen „Pracovní komise“).

Dalibor Fadrný představil všem účastníkům nového předsedu Pracovní komise Michala Švece. Informoval, že zatím nebylo avizováno, že by v rámci fungování Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí (dále jen „Rada“) nebo jejich pracovních komisí mělo dojít k nějakým zásadním změnám, ale že nelze vyloučit, že by mohlo dojít k doplnění členů Pracovní komise, o čemž budou všichni průběžně informováni.

Dále všem účastníkům představil Lenku Habrnálovou z Ministerstva spravedlnosti, která se účastnila jednání Pracovní komise jako host. Dalibor Fadrný vyjádřil, že by uvítal, kdyby se účastnila jednání Pracovní komise i nadále a navrhnul, že by se mohla stát řádnou členkou Pracovní komise. Dalibor Fadrný představil i novou kolegyni z Oddělení boje s korupcí Ivetu

Korbelovou, která má společně s Františkem Kučerou na starosti agendu OGP a mezinárodní agendu obecně. Dalibor Fadrný ještě omluvil nepřítomné členy.

2. Rekapitulace

V druhém bodě jednání Dalibor Fadrný zrekapituloval události týkající se agendy boje s korupcí:

Dne 13. 12. 2017 byla jmenována nová vláda a koordinace boje s korupcí na vládní úrovni byla svěřena ministroví spravedlnosti, který byl současně jmenován předsedou Legislativní rady vlády. Co se týče organizačního zařazení, v tuto chvíli Oddělení boje s korupcí, které je součástí Odboru hodnocení dopadů regulace v rámci Sekce Legislativní rady vlády, zůstává na Úřadu vlády ČR a je podřízeno ministru spravedlnosti.

Došlo ke schválení Plánu legislativních prací vlády na zbývající část roku 2018, který je odvozen primárně od programového prohlášení vlády. Obsahuje přibližně 15 legislativních návrhů, kterými by se měla zabývat Rada a její pracovní komise. Dalibor Fadrný uvedl jejich výčet a z těch, kterými by se zabývala tato Pracovní komise, zdůraznil především novelu zákona o svobodném přístupu k informacím.

V rámci Plánu nelegislativních prací vlády se bude tato Pracovní komise zabývat vytvářením Akčního plánu OGP na období let 2018 – 2020, který má být předložen vládě do 30. června 2018.

Dále se bude tato Pracovní komise zabývat Vládní koncepcí boje s korupcí na léta 2018 – 2022, jejíž návrh má být předložen vládě rovněž do 30. června 2018. Dalibor Fadrný uvedl, že je již zpracovaný pracovní návrh Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 - 2022, který ještě bude podléhat připomínkovému procesu.

Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 – 2022

Dalibor Fadrný zmínil některá protikorupční opatření v rámci prioritní oblasti *Výkonná a nezávislá exekutiva*:

Státní správa a samospráva

- a) Novela služebního zákona – Dalibor Fadrný uvedl, že novela služebního zákona již fakticky proběhla. Uvedl, že novela zákona je v tuto chvíli předložena Poslanecké sněmovně. Kateřina Vojtová z Ministerstva vnitra sdělila, že snahou ve zmíněné novele zákona bylo zachovat základní principy.
- b) Závazky České republiky vůči Partnerství pro otevřené vládnutí (OGP) - hlavní bod programu dnešního jednání Pracovní komise.
- c) Sledování plnění úkolů ze Strategického rámce rozvoje veřejné správy do roku 2020.
- d) Rámcový rezortní interní protikorupční program (RRIPP) – Dalibor Fadrný sdělil, že na základě požadavku ministra spravedlnosti bude RRIPP aktualizován nebo změněn, se zaměřením na řízení korupčních rizik.
Dalibor Fadrný informoval, že dochází k zajímavým aktivitám Sekce pro státní službu, konkrétně k revizi pravidel etiky státních zaměstnanců, kdy na Ministerstvu vnitra existuje pracovní skupina, která připravuje nový etický kodex státních zaměstnanců, který by měl být představen v průběhu tohoto roku.

- e) Dále sdělil, že na základě požadavku ministra spravedlnosti byl připraven návrh etického kodexu člena vlády a zdůraznil, že předsedou vlády byla schválena výjimka z mezirezortního připomínkového řízení, kdy návrh etického kodexu člena vlády bude rozeslán pouze kabinetům členů vlády, kteří budou mít možnost k němu vyjádřit své připomínky. Dále sdělil, že etický kodex člena vlády by měl být předstupněm vzniku etického kodexu poslanců a senátorů v Parlamentu, tak jak po České republice požaduje Skupina států proti korupci při Radě Evropy (GRECO).

Lenka Habrnálová se dotázala:

- zda etický kodex člena vlády bude platit pro vládu České republiky obecně, anebo zda bude platit jen pro tuto konkrétní vládu a konkrétní ministry a každému novému ministrovi bude zaslán dopis, aby se k etickému kodexu zavázal, a
- zda etický kodex člena vlády počítá s možností konzultace ministrů např. se zástupci Oddělení boje s korupcí, například k otázkám, které pro ně budou eticky sporné.

Dalibor Fadrný odpověděl, že lze předpokládat, že příští čtyři roky bude mít etický kodex člena vlády podobu, v jaké bude nyní navržen, respektive v jaké bude přijat členy vlády po uplatnění jejich připomínek, a že jakákoliv budoucí nová vláda by se měla zavázat k etickému kodexu, který se nyní připraví, protože by nebylo účelné, aby se s každou změnou vlády měnil i etický kodex člena vlády. K druhému dotazu sdělil, že varianta konzultací člena vlády se zástupci Oddělení boje s korupcí zvažována není. Uvedl, že rozumí tomu, aby měl člen vlády možnost nechat si poradit, ale že člen vlády má natolik vysoké postavení, má kolem sebe své poradce, ale je obtížně představitelné, že by si nechali členové vlády radit řadovými zaměstnanci Úřadu vlády ČR.

Zároveň sdělil, že pravděpodobně na příštím setkání by mohli být účastníci Pracovní komise s tímto etickým kodexem člena vlády seznámeni.

Vladimíra Dvořáková z VŠE se vyjádřila, že chápe, že člen vlády se nebude radit s někým z Oddělení boje s korupcí, ale že si myslí, že je důležitá existence nějaké konzultační nebo etické komise, jejímž cílem není jen postihovat a říkat, co kdo udělal špatně, ale která by byla schopna také poradit, zda v danou chvíli, kdy to není zcela zjevné, by se nemohl člen vlády dostat do rozporu s etickým kodexem. Dalibor Fadrný reagoval, že není vyloučeno, že tuto konzultační roli navrhnou sami členové vlády v rámci připomínek.

Orgány činné v trestním řízení

- a) Měl by být předložen návrh zákona o státním zastupitelství.
- b) Měla by být předložena novela zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).
- c) Předloženy by měly být také etické kodexy soudců a státních zástupců, což je zároveň i požadavek ze strany GRECA. Lenka Habrnálová sdělila, že v červnu tohoto roku bude Česká republika reportovat, jakým způsobem implementovala doporučení ze 4. hodnotícího kola GRECO, která se týkala především členů Parlamentu, soudců a státních zástupců, a že z předběžného zhodnocení musí konstatovat, že zhruba polovina doporučení bude zcela nesplněných. Etický kodex státních zástupců je připraven – jde o tzv. dohodu mezi ministrem spravedlnosti a všemi vedoucími státními zástupci, kteří se k plnění etického kodexu sami zavážou. Co se týče soudců, to je otázka složitější, protože otevírá citlivé téma nejvyšší rady soudnictví. Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Úřadem vlády ČR a Norskými fondy připravuje projekt na léta 2019 – 2021, s tím, že každý rok by měl být zaměřen na jedno hlavní téma

spojené s prevencí korupce, kdy první rok by měl být zaměřen na soudce a státní zástupce – mělo by se jednat o školení etických standardů, mezi soudci by se mělo jednat o workshopy. Doufá, že výstupy tohoto projektu by mohly být inspirací pro novelu zákona nebo pro etický kodex soudců, kdy etický kodex soudců by mohl být řešen v rámci novely zákona. Pro informaci uvádí, že další roky by se měly zaměřit na ochranu oznamovatelů a osvětovou kampaň ke střetu zájmu.

- d) Ministerstvo spravedlnosti připravilo nový trestní řád – velmi zásadní věc z hlediska fungování orgánů činných v trestním řízení.
- e) V Parlamentu je nový zákon o znalcích a nový zákon o soudních překladatelích.

Rizikové sektory

- a) Velká pozornost by měla být věnována problematice korupce ve zdravotnictví. Přetrvává úkol sektorové analýzy korupce ve zdravotnictví a bude předložen věcný záměr zákona o zdravotních pojišťovnách.
- b) Dalším rizikovým sektorem, kterému bude věnovaná pozornost, je stavební a územní řízení. Ministerstvo pro místní rozvoj bude v rámci této oblasti plnit konkrétní úkoly.
- c) Mezi další oblasti s korupčním potenciálem, na které by se mohla vláda zaměřit, patří například exekuce, energetika, telekomunikace, doprava apod.

V rámci prioritní oblasti *Transparentnost a otevřený přístup k informacím* Dalibor Fadrný zmínil následující protikorupční opatření:

- a) Problematika svobodného přístupu k informacím. Pan Tomáš Jirovec z Ministerstva vnitra účastníky informoval, že by měla být v blízké době vložena do mezirezortního připomínkového řízení. Uvedl, že největším problémem v rámci vymahatelnosti práva na informace je rychlost vymáhání. Protikorupčním opatřením je zde zavedení informačního příkazu už na úrovni správního řízení, s tím, že nesplnění informačního příkazu by bylo exekučně vymahatelné. Vzhledem k této změně lze očekávat určitou nevoli ze strany samospráv. Protiváhou k zavedení informačního příkazu je například možnost prodloužení v případě oslovení dotčených osob nebo možnost odmítnutí žádosti z důvodu šikanozního výkonu práva. Dodal, že se jedná o rozsáhlejší novelu, která bude více koncepční a která má obsahovat i úpravu rozsahu povinných subjektů, kdy jednou ze změn by mělo být opuštění pojmu „veřejné instituce“ a jeho nahrazení výčtem právnických osob.

Lukáš Slavík z Ministerstva vnitra vstoupil do diskuze a informoval, že v souvislosti s GDPR Ministerstvo vnitra konzultovalo s Úřadem pro ochranu osobních údajů potřebu úpravy definice pojmu „otevřená data“.

V souvislosti s GDPR upozornil Dalibor Fadrný na dva úkoly – *zveřejňovat profesní životopisy představených ve státní správě od úrovně ředitelů odborů a výše a zveřejňovat poradce a poradní orgány ve veřejném sektoru včetně jejich odměn*. Sdělil, že tato problematika bude rovněž konzultována s ÚOOÚ s cílem vyjasnit, zda mohou zůstat tyto dva úkoly zachovány ve stávající podobě i po 25. květnu 2018, kdy bude účinná nová právní úprava GDPR. Dalibor Fadrný uvedl, že ve společnosti existuje značný zájem kontrolovat, jak jsou veřejné prostředky vynakládány a poukázal i na nedávné články v médiích, které zveřejňovaly odměny poradců na některých rezortech. Dodal, že doufá, že tento úkol zůstane zachován, protože veřejný zájem kontrolovat tok veřejných prostředků je zde tak silný, že by měl mít přednost před ochranou soukromí poradců.

Vladimíra Dvořáková se dotázala, zda poradci kromě odměn zveřejňují i své životopisy. Dalibor Fadrný odpověděl, že zveřejňování profesních životopisů se týká ředitelů odborů a výše. Vladimíra Dvořáková na to reagovala, že pokud příjem nepřesáhne určitou částku, pak pro ni příjem poradce není podstatný. Spíše ji zajímá profesní životopis poradce, zda má dostatečné vzdělání, dostatečné zkušenosti, zda nemá konflikt zájmů, jaké má vazby.

Dalibor Fadrný ukončil rekapitulační část jednání a předal slovo Františku Kučerovi.

3. Akční plán ČR OGP na období let 2018 – 2020

František Kučera informoval, že zahájení vytváření akčního plánu OGP na další období je pro nás velmi důležitým momentem. Sdělil, že všechny podrobně seznámí s harmonogramem a ostatními dokumenty, které všichni předem obdrželi e-mailem. Zdůraznil hodnoty OGP – především *participaci veřejnosti* na různých úrovních (například konzultace, spolurozhodování). Uvedl, že aktuálními tématy, do kterých se dá zapojit veřejnost, jsou například: ochrana životního prostředí (např. hospodárné nakládání s přírodními zdroji) nebo oblast boje s korupcí (např. hospodárné nakládání s majetkem státu, přístup k informacím - možnost konzultovat a participovat na tom, co se bude zveřejňovat a jakým způsobem).

Uvedl, že nově bude Pracovní komise hlavní platformou, která se bude zabývat vytvářením akčního plánu OGP, a která by měla diskutovat celý proces vytváření, konzultovat závazky apod. Informoval, že Pracovní komise se v době vytváření akčního plánu OGP bude scházet častěji, alespoň jednou za měsíc, a to dle Standardů OGP pro participaci a spoluvytváření (OGP Participation & Co-Creation Standards) a dle harmonogramu. Sdělil, že závazky v akčním plánu OGP by měly být pro nás přínosné, měly by mít ambici něco změnit a měly by mít nějaké dílčí i finální výstupy, které jsme schopni sledovat, kontrolovat a jsme schopni zhodnotit, zda byl daný závazek úspěšně plněn a splněn. Dle doporučení OGP by se mělo jednat o maximálně 20 závazků, kdy každý velký závazek by měl mít maximálně 5 dílčích závazků.

František Kučera vyzval všechny přítomné, aby v případě zájmu vznesli připomínky k předloženému návrhu harmonogramu. Nikdo připomínky neuplatnil. František Kučera všem účastníkům jednání představil první bod návrhu harmonogramu, k němuž sdělil, že cílem tohoto jednání je si všechny předložené dokumenty odsouhlasit, aby mohl celý proces začít, aby mohla být zveřejněna výzva o zasílání návrhů na závazky, aby mohli být osloveni konkrétní adresáti, například členové Rady a pracovních komisí, zástupci profesních komor. Vladimíra Dvořáková v této souvislosti navrhla, že by mohlo být přínosné oslovit i platformu Business pro společnost, která se zaměřuje na sociální zodpovědnost, což by mohlo korespondovat s 5. velkou výzvou OGP *zvyšování korporátní zodpovědnosti*. František Kučera na tento návrh navázal a vyzval všechny přítomné, aby se zamysleli, kdo by mohl být dále osloven a zároveň všechny požádal, aby jako členové Pracovní komise byly v rámci vytváření akčního plánu OGP aktivní, aby v případě potřeby vysvětlovali podstatu agendy OGP a hlásili se k ní na svých rezortech i mimo své rezorty. Tomáš Jirovec se dotázal, zda počítáme s tím, že oslovíme i svazy zahrnující samosprávu. Dalibor Fadrný ho ujistil, že se svazy určitě počítáme a uvedl, že v minulosti byly svazy osloveny, ale nevyjadřovaly se.

František Kučera dále vysvětlil, co očekává od 2. jednání Pracovní komise, která bude per rollam a co očekává od 1. workshopu. Tomáš Jirovec vznesl dotaz, zda i členové Pracovní komise se musí na workshop hlásit, anebo zda se s nimi automaticky počítá. Dalibor Fadrný odpověděl, že členové Pracovní komise se musí také registrovat.

František Kučera vyzval přítomné, aby se vyjádřili, zda mají k harmonogramu nějaké zásadní připomínky. Tomáš Jirovec, stejně jako Vladimíra Dvořáková vznesli pochybnost, zda se vše časově zvládne. František Kučera i Dalibor Fadrný všechny ujistili, že by se vše mělo stihnout dle harmonogramu, a že z hlediska termínů k OGP jsou oproti termínu pro předložení akčního plánu OGP vládě k dispozici ještě dva měsíce navíc. František Kučera uvedl, že harmonogram se váže na usnesení vlády, kdy do 30. června 2018 musí být materiál vložen do eKLEPU.

František Kučera dále informoval, jaká by měla být povaha závazků v novém akčním plánu OGP. Sdělil, že v akčním plánu OGP nemusí být tolik návrhů zákonů, což je jedna z věcí, kam by bylo možné a vhodné akční plán OGP posunout. Řekl, že OGP samotné po nás ani nevyžaduje závazky na úrovni zákonů, a co se týče zkušeností ze zahraničí, pak mnohdy větší efekt má to, co se přijme na úrovni exekutivní, na úrovni Ministerstva, změna na úrovni usnesení vlády nebo konkrétního programu v gesci jednoho nebo více rezortů. Zdůraznil tedy, že nové závazky nemusí být na úrovni zákonů. Mohou být o něco méně závazné, ale přitom ambiciózní a přinášející reálnou změnu vůči veřejnosti. Zmínil příklad, kdy je veřejnost přizvána ke spolurozhodování o tom, jakou datovou sadu by měl konkrétní rezort zveřejňovat. Dále uvedl, že příkladem dobrého závazku mohou být i etické kodexy, management kvality, zlepšení procesů v rámci rezortů. Připomněl, že hlavním cílem je participace, otevření vůči společnosti – přizvat občany do konzultačních procesů, vyslechnout jejich připomínky, projednat s nimi materiály, než budou odsouhlaseny, dát jim zpětnou vazbu, proč jejich návrhy byly či nebyly zohledněny.

Vladimíra Dvořáková navrhla, že by bylo vhodné oslovit klíčové adresáty, aby se vyjádřili, zda u nich něco dobře funguje, zda mají nějaké pozitivní zkušenosti v rámci oblastí, které jsou definovány v rámci 5 velkých výzev OGP, z čehož by mohla vzniknout nějaká forma doporučení.

František Kučera se zeptal účastníků jednání, zda mají připomínky k materiálu Informace a harmonogram ke konzultačnímu procesu. Kateřina Vojtová vznesla připomínku k parametrům SMART, které jsou místy obtížně aplikovatelné, zvláště pokud se závazky stanoví obecněji, pak se parametry SMART těžko definují a monitorují. František Kučera odpověděl, že parametry SMART jsou jedním z důležitých kritérií OGP pro závazky a součástí hodnocení plnění akčního plánu OGP. Proto navrhuje i ve složitějších případech identifikovat alespoň dílčí úkony, které se dají uchopit, jako například počet workshopů, počet debat.

František Kučera znovu připomněl, aby se všichni zamysleli, a případně doporučili další adresáty, kteří by mohli být osloveni v rámci hledání nových závazků. Dále se všech přítomných zeptal, zda mají ke všem třem předloženým materiálům nějaké připomínky nebo návrhy. Nikdo z přítomných se nepřihlásil. Dále vyzval současné gestory závazků, aby se již nyní zamysleli nad tím, jak by mohli své závazky předělat nebo posunout do nového akčního plánu OGP. Oznamil, že existuje nová šablona pro závazky, která bude všem potenciálním gestorům závazků poskytnuta. Připomněl, že pokud někdo nestihne zaslat návrh závazků v termínu, má ještě možnost představit své návrhy na prvním workshopu 4. května 2018.

4. Závěr

Jednání Pracovní komise bylo ukončeno v 11:00 hod.

Zapsala: Ing. Iveta Korbelová
Schválil: Mgr. Bc. Dalibor Fadrný